

LBRIS

We know
books

MARIUS MARIAN ȘOLEA

**UN PEȘCHIR
ȘI O ȚĂRĂ DRAGOSTE**

Interfață de Valentin Tașcu

Editura Vreimea

București

2024

Ritmuri din Corșor	11
Verde poem despre iarbă.....	19
Ai de peste Olteț.....	20
Hăulită	23
Poem singur	26
Ei, ha! Poem	28
Aici	30
Dacă tot trebuie să vă plătesc coperta	32
Castelul gol.....	33
Despre suflet.....	34
Grosimea lucrurilor roșii	35
Specialistu'	38
Copiii așteaptă pe garduri	40
Cuvinte despre șir	43
Timpuriu	45
Despre fotbal.....	47
Translucid	49
Alt pastel	51
Conferință	52
Balada botiței de sânger	53
Amicilor mei.....	56
Fragmente	59
Poemul lingurii scumpe	61
Despre berzele care umblau prin bălți cu picioarele albe.....	62
Dragostile mele cu o fată.....	64
Sau o altă viziune a mâncării mele	66
O fi vreo vorbă de-a lor.....	67
Poemul fetiței de pe grămada de timp.....	69
De biografie	70
Primul poem pe care îl dăruiesc.....	73
Al doilea poem pe care îl dăruiesc.....	74
Cum se trag oltenii de la rimă.....	75

Al treilea poem pe care îl dăruiesc	78
Al patrulea poem pe care îl dăruiesc	80
Ultimul poem pe care îl dăruiesc	81
Interfață la mijlocul poeziei lui Marius Marian Șolea ...	83
Pastel fără anotimp	89
Vorbe încherbate	91
Președintelui Academiei Române	95
Ghinionul de a fi român	97
Poema rotundă	98
Poema pătrată	100
Poema ovală	101
Poem și mai simplu	102
Poem întins	104
Înfrângerea	105
Platitudine discretă	106
Referendu'	107
Strofă dint-o baladă country	108
Răcănelu'	109
Poemul scârțâirii noastre	112
Unei femei anume dintr-un oarecare prezent	113
Un fel de poem dintr-un fel de iarnă	115
Molda	117
Rememorarea lungilor călătorii și a pescuitului la copcă	119
Poem fără oi, chinuirea șoarecelui	121
Vecinele	123
Poem cu puțin balans	127
Mejdina din cimitir	128
Despre nu știu ce	130
Seară	131
Constatare	134
Despre fericire	135
De Dragobete	136
Prin noaptea asta albă	138
De copilărie și de altceva	139

Confirmarea.....	142
Moș Berdiță, Costain și lecția despre lubeniță	144
Înțelegerea lucrurilor din două puncte de vedere.....	151
Felul oamenilor.....	152
Înțelegerea dragostei.....	157
Cu purceaua la târg	158
Cum este la mine, la țară; despre sentințe metafizice și fonduri ancestrale.....	163
Despre imposibilitatea românilor de a-și construi civilizație materială, despre cum înțeleg ei viitorul, destinul și alte lucruri mărunte.....	165
Cu vacile pe la Ponor.....	166
Vorbe	169
Visătorilor	171
Neica Pătru	173

Înainte multă vreme, oamenii cunoșteau bine muierea
și nu-i îngăduiau să vorbească ne-ntrebată,
nici când se sporovăiau de-ale casei, d'apăi de altele!
n-avea muierea nasu' de acu'.
În fața bărbatului, vorbea numai în gând! și-n boscorodeală,
când îi venea și ei chef să-l mai înfrunte,
da' nu făcea asta pe lângă el, ci numai pe bătătură,
altfel fura una după ceafă. bă, cân' să-ntâmpla așa, bagă de samă,
se liniștea de parcă ar fi fost la începuturile lumii,
pe lângă ăia doi copaci.
mda, nu zâc, era pe-aci, pe undeva, o greșeală,
da' frica trebuia să fie întreținută cumva.
așa trebuia – frică de bărbat și de Dumnezeu.
măă, ce dragoste se naște din frică!...
da' și bărbatu' era om, nu leșinătură, avea măsură și casa era casă,
nu se ocupa cu toate cacaioavele. acu' muierea deveni și ea om,
lepădă baticu' prins su' bărbie și tras înspre frunte
până la pieptănătură și un' s-adună măi mulț' – hop și ea!
ba ni' n-o măi recunoști de la vreo cinci stâneni că măi e muiere –
poartă pantalonii strâmț' și haine cu cravăți. ca oamenii!
ce vorbești! nevoie mare! tiii!... bă, și s-o auz' cân' vorbește!
nici nu zâci că e muiere! acu' nu se măi brodește nimica,
s-a' schimbat toate, s-a schimbat și muierea, s-a făcut și ea om,
e egală cu el. eee..., pasămite că a evoluat careva,
că doară nu s-o fi tâmpit bărbatu'...
acuma, s-o spunem p-a dreaptă: deși era socotită proastă
și nu prea avea drept la votare, cam toț' știau că țânea casa
și toată rânduiala, iar la lucrurile măi mici îi mergea bibilica
măi fuga. da' iote, nu măi vrea niam să fie socotită așa,
se dădu de cur! he!
da' ce, dragostea măi e cum era?! bărbatu' o vedea la horă,
o lua de minț', o încânta o țără, o bodicăia pe su' cămașe și gata!
dejuga la ea! mergea atunci, nu era plin de naule ca acu'...

și nu le-ncuțița orișicine, numa' cine se putea arâni!
o viață muncea bărbatu' lângă ea pentru copiii lor,
o țânea mereu lângă șold cu ai mici handără după ei.
acu', tot ce vrei de la muiere îț' dă fără condiții, iar, rar,
cân' îț' pune condiții, te duci învârtindu-te! îț' vine să iei câmpii,
nu alta! bă, îț' plăcea muierea fără s-o cunoști!
și, nu știu cum, da' se potriveau toate cân' o luai!
inclusiv caracteru', vorba asta de umblă az' pe la tribunale.
auz', tu, minune! ori le potrivea pe toate Dumnezeu
și nimeni n-avea habar: nu mai are viața nici un chichirez!
acu', aștept' să mori și te uiț' cu oichii! câte întâmplări!...
nu măi ai chef de nimic, se răscăcăie lumea, auz' tu?!
bă, băiatule, bă, n-aveai nevoie de nimic dacă munceai,
sara, luai 'coló muierea-n brață, băgai un lemn în gura sobei,
aranjai tuturiga cu coceanul și se zburlea mâțu' noaptea-ntreagă!
o ceapă cu sare pe inima goală și un codru de mămăligă,
dacă băgai în gură, da' era frumoasă viața!
așa a fost pe-aci, iar ai de sunt acu' de la oraș ar trebui
să cam bage la căpețe. originea asta ne măi țâne nouă astăzi
capu' bun. cât s-o mai putea.
eu am o mare considerație pentru partea muierească
a originii mele. bunica dinspre tată, Măria lu' Băzăvan,
de la Corșor, mi-a spus într-o iarnă după ce mă întrebuse pe un'e
mă măi învârt: „nu e bine ce faci, cân' nu știe omu' de un'e să te
apuce, umbli naula prin țară și dormi noaptea p'în str'ini,
mănânci de la alții și nu-i vez' pă tac-tu' și pă mumă-ta la față
cu lunile, că de mine, vii, așa, să vez' dac-am murit!
ce cauț' tu cu muzâca la tilivizor, mi-a zâs mie Pleșcănoaia
că te-a văzut astă-vară la Mămaia aia cum te ocărai cu unii.
vină, mă, la casa ta! ce, aci n-ai cu cin' te ocări?!
vrei să te omoare mafiă aia din muzâcă,
de care te-a auzât vară-mea vorbin'?
bă, îț' dă unu' una-n cap, în puterea nopții, de-ț' ia máu'
ori îț' dă brânci cu capu-n jos într-un gâldan!
ce nevoie ai tu de deșuchiații ăia? ori te-ai pus pă cântat

și io nu știu? ai crescut aci, da' io nu te-am auzât odat' ciricăind
pă bătătură. te-nvârț' tu, te-nvârț', până dai de ele! și vez' tu
că nu te scoate nimenea din bucluc, n-au nevoie nici ăia
pă care zâci tu că-i ajuț'! ai fost tu p'în țări străine
până lângă mărginile țării chinezăști și tot îț' știaștia urma.
vină, bă, băiatule, acas', carte ai la teșcherea, armată ai,
măi ai puțân și te însori că doară ești om acu', poț' țânea de casă,
te faci primari aci, că tot sunt ăștia proști toț', au încăierat lumea
de s-a omărât om cu om. ori, și măi bine, popă!

ce-ai tu bă, băiatule, de te judeci tu cu lumea? ce nevoie ai de ea?
ia sama la mine că n-a mințât cine-a zâs că cine nu face dovleț'
în țara românească nu face nici în a turcească!

io vând nuci la bănicior, curcani, porcei și mânzaț'.

hai și tu cu mine într-o lună la târg și ia cu tine și poiezâile tele!
stăi și ascultă cu oichii beliț' în mijlocu' lumii, dacă te întrebă
careva cât fac... da', iote, mă luai aci cu vorba și Munteana
o fi cu capu' su' ea în iesle! sa'i!"

așa zicea ea, cu poeziile știa că e forțată comparația prin criteriu.
„în sână" ei, mă aprecia, dar nu spunea
pentru că nu avea nici un folos de la nimenea.

era mândră de nepotul ei „că nu pune gura pă țâgarie și pă beătură
și nu vorbește gura fără el". s-a supărat de vreo două ori
„că mă încred deștept" și nu mă uit niam la fetele din sat,
„că doar nu măi sunt ca pă vremuri, s-au culturalizat toț',
au radiu și tilivizor și au crescut ale lu' Victor al lu' Dinie,
de la Hunedoara. una, ochelarista, e foarte respectoasă,
îmi dă mereu bună z'ua. măi e și Petronela, măi e și fata lu' Titu,
și ale lu' Fonfăitu sunt două și nici măi în vale, pe la Țârică,
n-ar strica să te uiț'. ai cu cine pune masa dacă vrei, da' nimeni
nu-ț' miroasă țâie! tare sunt io curioasă s-o văd pă aia
de-o alegi tu! măi sunt unele, de la vale, de la Alimpești,
care te-au auzât la radiu vorbin' cu unii pe-acoló și le-a plăcut.
bagă de samă, așa mi-au zâs, că le-a plăcut!
cică ai voce frumoasă și caldă, bagă de samă, caldă, au zâs...
aci e un melic!"

bă, Mărie, aci e altă treabă, le știu eu pe ălea de la Alimpești, nu știu ale cui sunt, da' le cunosc bine. astă vară coboram din Crețu pe Poiana Caprii, venind de la cosât, și sara m-am dus cu prosopu' pe după umeri la apă, iar ele erau venite la ale lu' Marcică din luncă. eu am luat-o pe mal în jos spre Alun', până la cotu' al mare, cam pe un'e era roata de se irigau castraveții la C.A.P., știi tu, aproape în drept cu biserica. ce mai, aici, un'e ne da brigadieru' Ion Neamțu paiele de pus su' porci. fetele alea s-au luat după mine, că cu troaca, că cu copiii ai mici, ori cu alte daravele. cu coada ochiului eu le-am văzut, da' nu m-am făcut că le aștept. apoi m-apucau să mă spăl la răgălia unui anine bătrân, căzut de cân' veni toaia a mare. cân' mă săpuneam la răgălie, eu le-am mai văzut o dată pitite după ferigi, da' n-o să le gonesc cu pietre. una era frumoasă și aș fi încuțițat-o o țărișică într-o sară, în vale. cân' terminai, mă ștersei repede și o luai ață înspre ele. acu', ce să mai facă, doar nu mai puteau fugi. s-au prefăcut că vorbesc, că stau la umbră în zăvoi... ce faceți, mă, aci? le zisăi io... „după găște, după găște”, răspunseră ele. la bal am auzit ce povestiseră prin comună, da' am răs, ce să zic, minte muierească! au zâs prin comună că par om prost. așa că, bă, Mărie, de asta au intrat ălea-n vorbă cu tine și ți-au zis că le-a plăcut vocea... da', ia zi, aia frumoasă nu a vorbit nimica? ca să-i zic io ceva la ureche, sâmbătă, la horă. aș cam gâlvi-o pe aia, că-i cam țanțoșe de carne... „bă, naulo, să nu te râz' de fetele oamenilor și să te pui pă iele, că ne faci neamu' de răs! nu-ț' ajunge pă un'e umbli?!” bucuria din urmă a bunicii mele ar fi să-mi facă nuntă la ea în bătătură, să taie vițaii din curte și orătâniile toate și pe curcanu' Moșu'. să curgă țuica și vinu' „să moară dă năcaz leșinăturile cu care s-a strigat pă pământ!” a cumpărat sute de străchini și linguri de paltin de la rudarii din Ruget. eram eu printr-a șaptea când mi-a spus o dată: „lasă să fie, acolo, în pod, să stea su' nucile de la Știubei, că nu cer de mâncare”.

îmi toca mereu: „du-te, mă, la casa tă, că nu măi găsești
mujere dacă trece vremea, că le necinstesc ghiolbanii pă toate!
și prea tineră iar nu e bine s-o iei, că nu e coaptă la cap,
ș-atunci, cân' e prea tineră, nici n-o cunoști dacă să măi coace
vreodată. că poți tu să le zăci poezăi până s-or pricopsi
iepele lu' Drigă-n cur! anii trec fuga. ca un vis!

îmbătrânești și te lasă și pe tine socoteala. iar dacă nu le măi
scuturi la inimă, 'geaba, s-au dus toate, rămăi cuc!

și te-apucă un vârtej, de te holomocești la cap
și, gata, bună z'ua, te-ai dus!...”

bă, Mărie, ce mă pui să mă grăbesc? n-am nici un motiv.

ce-mi lipsește mie acu'? vreau s-o aleg bine. ori să pună ea mâna
pe mine și io să mă țâu tare. las' să fie tânără, că aș vrea să n-o
înșel niciodată! vreau să am mujere care să moară ne-nșelată,
de frumoasă și de tânără ce este. bunică-mea și-a arcuit
sprâncenele, a cam legănat din cap și a răs, trăgându-și
bezneaua peste ceafă: „băăă, da' ea să nu știe că e ne-nșelată
pân' la moarte, că pune măi înăinte coada pe spinare și-o măi
prinz' de Sfântu' Ilie, în târg!

bă, băiatule, bună vorbă, da' să nu pui multă bază pă mujere.

dacă ți-ai țânea nasu' măi pe jos, ai vedea că nu ești sângur pă
drum. măi sunt și alții ca tine și ce vād cu oichii lor,
parc-ar vrea să puie și mâna! fă ca tine, da', după ce-o alegi așa
bine cum știi tu..., s-o aduci și pe la mamă-ta Măria,
să mă uit io la oichii ei de mujere! o să-ț' zăc ce știi io,
ce-mi cântă mie inima atuncia”.

la tinerețe a fremătat de viață, pleca iarna la bal pe linie în jos
și în rochii transparente prin troiene de zăpadă, fără ciorapi,
în pantofi de lac, cu decupaj, pe care îi luase de Sfântul Ilie,
din târg de la Polovragi. mergea să joace ori de câte ori era horă
la cămin și ajunsese o modă pe atunci în zonă, ca o vulpe turbată:
„că fetele mari să nu să măi poarte pe didijos cu chiloț”.

și a cam mușcat și ea din moda asta trecătoare...

zeci de ani s-a văitat toate nopțile de dureri,

„are deștele îndovrigănite de la romatiz”.

și spunea că, de-acu', nu mai ajunge la băi, la Săcel',
că n-are cu cine lăsa casa. „la băi, – numa' la popa-n vale
mă măi duc!” când s-a măritat, i-a fugit bărbatul de acasă
după nici juma' de an, n-a mai rezistat sentimentelor ei și a fugit
într-o noapte. l-au mai adus o dată acasă, dar a fugit iar.
după aia l-au disprețuit, de atunci nimeni de la noi nu i-a mai
zis bună-ziua! da' și el nărod! să-și lase nevasta cu copil în burtă!
am vrut eu să-i dau o dată niște pumni pentru pământu' din prunii
de la Mieilă. tata a crescut mai mult cu străbunicii mei,
lor le-a zis mamă și tată.

pe Măria au luat-o comuniștii la șicoală, să termine opt clase la
seral. venea de la muncă, mulgea vacile, se spăla și pleca
la cursurile de matematici cu babele din sat.

mai apoi știi cum mă lua cu ea la tăiat de prune, la fermă,
pentru conservele care plecau la ruși.

totul se desfășura în curtea casei luate de stat de la Iurgă, boierul.
erau prunele cât pumnul meu de copil,

le scoteau sâmburii și le puneau în niște lăzi care, pe atunci,
se numeau feuri, acum nu mai știu cum li s-or mai spune.

din prunii ăia de la fermă au primit oamenii în '90, cu Legea 18,
da' prunele s-au micit în fiecare an, apoi s-au uscat prunii de tot.
ceva nu le-a priit...

bunicii mele i-a plăcut cel mai mult o poezie a mea, țărănească,
din ciclul „Poezii țărănești”, pe care le-am scris în liceu
și nu le-am publicat niciodată și care începea așa:

să nu te uiți în gură la muiere,/ decât numa' să-i vezi dinții -/
noaptea miere, ziua fiere -/ dracul inimii și al minții.//
când a apărut în cartea de la Junimea „s-a enervat puternic
că m-am răs de ea la oraș, în Iașiul Moldovei”,

i-a spus cineva în târg, un om ca lumea, c-a văzut-o „înscrisă acolo,
cu policra ei, și să nu cred eu că-i proastă.

până la urmă, s-a-ntâmplat de-a auzât c-am făcut-o personaj!”
îmi aduc aminte cum am împăcat-o atunci

de supărarea asta formală,

dându-i să vorbească la mobil cu fiu-su de la Târgu Jiu,

să-i zăcă ea, din grajd, cu gura ei, câți purcei făcu purceaua a bătrână, Durigeanca. și că-l așteaptă acasă să vadă ce-o face cu vițaua Nuca, pe care o moșise Micu din deal. dacă e frumoasă, s-o oprească de jug. ori, dacă nu, o dă în târg. ea ar zăce s-o oprească, pentru că are ciolanele groase, ugerașu' mare, e oaicheșe ca mumă-sa și însămnată-n frunte. și i-a mai zâs să vină vineri acasă, pentru a face gardu' ăl nou, că-i omoară Lăzărică purceii și curcile dacă trec la el pe la spatele casei. „bă, Victore, fă, mamă, gardu', că vă ia lupii la iarnă de cur!”

după ce mi-a dat telefonul, a spus pe sub batic:

„bravo țăie că-l ai și pă ăsta, ăștia-s minuni dumnezăiești și trebe să coaste bani la pungă, nu glumă!”

știa de atunci că a fost prima în sat care a vorbit la mașinăria aia, la care vorbești fără nici un fir pe care s-o ia vocea la vale. dar bunică-mea, Măria lu' Pătru lu' Băzăvan, din satul Corșorului, a făcut o ispravă și mai mare: am mers eu să-mi termin liceul în Vicovu de Sus și, la sfârșit de săptămână, mergeam la Putna. credeau toți că rămân acolo din credință ori că m-ascund de ruși. Măria n-a băgat în seamă nimic, vorbea lumea câte și mai câte, vrute și nevrute. și-a văzut de trebile ei toată vara, a fost cu adunatu' zarzănelor, cu fânul, cu prunele și cu altele, plus grădina model. dar când a auzit că unii,

„care aveau năcaz pă neamu' nost, au născocit, să rădă, cum că n-aș fi eu bun de muieri și că de aia mă călugăresc la mănăstire”, atunci n-a mai putut îndura!

zvonu' ăsta din urmă a scos-o dintr-ale ei, a jignit-o profund, i s-a urcat sângele la cap și a luat, bine-mersî, hârtie și creion dintr-un păhar de la colțu' ferestrei de la casa de jos și „i-a trimes lu' starețu', care o fi el”, următoarea scrisoare:

„Domnule Părinte de la Putna lu' Ștefan cel Mare, vorbește lumea în comună că băiatu' nost', Marius Șolea, nepotu-mio, nu e bun de muieri, știți la care parte mă refer, că sunteț' om, că nu zăc, că e rușine de zâs la față bisericească, păcatele mele, și vă rog eu frumos, încuvințaț' și lăsați-l

să să-ntoarcă aci, nu de tot, o săptămână-două, să să pună
pă două-trei, Doamne, iartă-mă, să să ducă vorba-n sat, că se duce
răpede și tot răpede se-ntoarce. apăi să vină la mănăstire
ori la șicoala aia, că e tânăr și are viața înainte. ori, dacă vrea el,
să rămână, să rămână, da' io nu cred că e bine. să nu uitaț'
să-l dați la șicoală că mi-a trimes scrisoare că face liceu,
din toamnă în satu' lu' Sofia Vicoveanca, frumoasă și-nțăpată
mujere! nu se poate să mă refuzaț'. să mă iertaț', Domnule Părinte,
că am îndrăznit cererea asta, dar noi aci avuserăm o rușine mare
la casa noastră de gospodari. neam din neamu' nost'n-a pățat așa!
așa zăceț', cam pă cân' îl aștept să vină-ncoace?

Multe salutări de la Gorj și Sărut mâna!"